

תפיסת הזהות של בני נוער יוצאי אתיופיה בישראל – ד"ר ארנון אדלשטיין

המרחק התרבותי בין חברת מהגרים לבין החברה הקולטת נותן את אותותיו בתפיסת הזהות של בני המהגרים. דוגמה לכך היא קליטתם של יוצאי אתיופיה בישראל. בהקשר זה יכולות להיווצר ארבע אפשרויות של זהות: "אתיופי" – "רק שם"; "ישראלי" – "רק כאן"; "ישראלי ואתיופי" – "גם כאן וגם שם"; ו"לא ישראלי ולא אתיופי" – "לא כאן ולא שם".

כחלק ממחקר על עבריינות וסטייה חברתית נדגמו 87 בני נוער יוצאי אתיופיה בני 12–18. תפיסת הזהות שלהם נבחנה בראיונות עומק ובניתוח תוכן על פי כמה אמות מידה.

הממצאים מראים שהקבוצה הגדולה ביותר היא זו המשלבת את שתי התרבויות גם יחד. בקבוצה זו התפקוד ההורי כולל גם חברות לתרבות המוצא ועידוד הצעירים להשתלב במסלולי הניעות של החברה הישראלית, מבלי שאלה יהוו איום על תרבות המוצא.

הקבוצה המנוגדת היא זו של בני נוער שאינם חשים השתייכות אף לא לאחת משתי התרבויות. קבוצה זו מתאפיינת בתפקוד הורי לא תקין, באי-השתייכות למסגרת ובתחושות קשות של דחייה חברתית משתי התרבויות ושל כעס על החברה הישראלית, המובילות לאנומיה ולניכור.

שתי הקבוצות הנותרות – "ישראלי" ו"אתיופי" – דומות בגודלן אך מנוגדות באופיין: אלה החשים את עצמם ישראלים מתערים היטב בחברה הישראלית, על חשבון תרבות המוצא, וחשים מקובלים בה; ואילו אלה החשים "אתיופים" חשים כעס ודחייה, המובילים אותם להתבדלות בתרבות המוצא.

בעזרת סדרה של משתנים תלויים – כגון קיומם של שני ההורים, תפקוד הורי, התערות בחברה הישראלית, הימצאות בבית ספר, חברות לתרבות המוצא, חברות לתרבות היעד ומידת הקרבה לדת – ניתן לנבא במידה רבה את טיפוס הזהות שיופיע אצל המתבגר.

מילות מפתח: בני נוער, מתבגרים, אתיופים, זהות, הגירה, קליטה, חברות, תרבות, תרבות.